

**วิเคราะห์บทบาทของพระฉัพพัคคีย์
ต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้า**
**An Analysis on the Phra Chabbaggiya's Role towards
The Disciplines Enacted by The Lord Buddha**

แสง แสนบุตร ¹
Sawaeng Saenbutr

Received: May 7, 2019
Revised: June 7, 2019
Accepted: June 17, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของพระฉัพพัคคีย์ต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท รูปแบบเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า ในสมัยพุทธกาล มีสหายชาย 6 คน คือ บัณฑกะ โลหิตกะ เมตตยะ ภูมมชกะ อัสสชิ ปุณ்பพสุกะ ก่อนบวช มีอาชีพทำสิกรรม เกิดความขัดสนจึงวางแผนเข้ามาบวชเป็นพระผู้ช่วยในสำนักพระอัครสาวก ชอบรวมกลุ่มกันจึงถูกเรียกว่า “ฉัพพัคคีย์”

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำ ภาควิชาปรัชญาและศาสนา คณะมนุษย-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, Email: saenbutr@gmail.com

ภิกษุฉัพพัคคีย์มีบทบาทต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าอยู่สองฐานะ คือ เป็นมูลบัญญัติ และเป็นอนุบัญญัติ ในบรรดา 227 สิกขาบท พระฉัพพัคคีย์ เป็นต้นเหตุของการบัญญัติสิกขาบทที่เรียกว่า มูลบัญญัติถึง 128 ข้อ ได้แก่ สังฆาติเสส 3 นิสสัคคียปาจิตตียกัณฑ์ 12 ปาจิตตียกัณฑ์ 40 ปาฏิเทสนียกัณฑ์ 1 เสาชียกัณฑ์ 72 และเป็นต้นเหตุของการบัญญัติสิกขาบทเพิ่มเติม ที่เรียกว่า “อนุบัญญัติ” อีก 2 ข้อ คือ ปาราชิกสิกขาบทที่ 2 และที่ 3 รวมทั้งหมด 130 สิกขาบท ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะเป็น ต้นเหตุของการบัญญัติวินัยเพียงอนินย-กัณฑ์เท่านั้น

ในแง่บทบาทส่วนตัวและบทบาทกลุ่มพบว่า บทบาทส่วนตัวของภิกษุฉัพพัคคีย์ มี 4 รูป 4 สิกขาบท ได้แก่ พระเมตติยะและพระภุมมชกะ 3 สิกขาบท คือ สังฆาติเสสสิกขาบทที่ 8 และ 9 และปาจิตตียสิกขาบทที่ 13 พระอัสสชิและปุณณพสุกะ 1 สิกขาบท คือ สังฆาติเสสสิกขาบทที่ 13 ล้วนเป็นบทบาทในฐานะ มูลบัญญัติ

บทบาทกลุ่มในนาม “พวกภิกษุฉัพพัคคีย์” มีอยู่ทั้งหมด 126 สิกขาบท แบ่งเป็น ปาราชิก 2 สิกขาบท นิสสัคคียปาจิตตีย์ 12 สิกขาบท ปาจิตตีย์ 39 สิกขาบท ปาฏิเทสนียะ 1 สิกขาบท และเสาชียะ 72 สิกขาบทมีทั้งบทบาทในฐานะ เป็นมูลบัญญัติและอนุบัญญัติ

บทบาทกลุ่มแบ่งเป็น กลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์เมืองสาวัตถี 115 สิกขาบท รองลงมาเป็นกลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์เมืองราชคฤห์ 4 สิกขาบท กลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์เมืองเวสาลีและแคว้นสักกะกลุ่มละ 3 สิกขาบท และสุดท้ายกลุ่มภิกษุฉัพพัคคีย์เมืองอาฬวี จำนวน 1 สิกขาบท

คำสำคัญ: พระฉัพพัคคีย์, การบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้า, พุทธศาสนาเถรวาท

Abstract

The objective of this research was aim to analyses of the Phra Chabbaggiya's roles towards disciplines enacted by the lord Buddha in Theravada Buddhist's scriptures. It was a documentary research.

The result of research was found that in the Buddha's time there were six men-friends namely Pandhuka Lohittaka Mettiya Bhummajaka Assaji and Punabasuka. They spent live as farmer. They planted a monkhood as an assistance in school of two highest monks beaus of the lack of proper's. After that they liked to group altogether so called "Chabbaggiya".

There were two kinds of roles according to Phra-chabbaggiya for the disciplines enacted by the lord Buddha which called the primary and the secondary cause.

In all 227 disciplines enacted by the lord Buddha, there were 128 disciplines as primary causes belonging to Phra-chabbaggiya categories as 3 Sanghadisesa, 12 Nissaggiyapacittiya, 40 Pacittiya, 1 Patitesaniya and 72 Sekhiya. Only 2 in Parajikka were a secondary causes. Phra-chabbaggiya and their followers had no role only in Aniyatakandha.

By the personal and group role side, it found that there were four personal roles, the role of Mettiya and Bhummajaka in 3 disciplines i.e. the eight and the ninth of Sanghatisesa and thirteenth of Pacittiya, and 1 role of Assaji and Punabasuka in thirteenth Sanghatises.

In the name of the group, Chabbaggiabhikkhus played an important role for enacting 126 divisions of disciplines, i.e., 2 Parajikas, 12 Nissaggiyapacittiyas, 39 Pacittiyas, 1 Pathitesaniya and 72 Sekhiyas. All were regarded as both primary and secondary enacted causes.

By the role of the group, it was certainly divided that the group of Chabbaggiybhikkus in Savatdhi enacted 115 disciplines, the group in Rajagaha enacted 4 disciplines, the group in Vesali and Sakka state enacted 3 disciplines, and the group in Alavi enacted 1 discipline.

Keywords: Phra Chabbaggiya, The Disciplines Enacted by The Lord Buddha, Theravada Buddhism

บทนำ

กุลบุตรผู้มาบรรพชาอุปสมบทเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา ย่อมออกจากสกุลต่าง ๆ กัน ทั้งอุปนิสัยใจคอ มรรยาทและความประพฤติ เมื่อมาบรรพชาอุปสมบทถือเพศเป็นสมณะแล้ว ต่างคนต่างประพฤติปฏิบัติขนบธรรมเนียมตามชอบใจ เหมือนคลุ่ส่ไม่ได้ เพราะหมู่คณะที่ตั้งอยู่โดยไม่มีอะไรเป็นหลัก ย่อมไม่มั่นคงยั่งยืนถาวร พระพุทธเจ้าผู้เป็นสังฆบิดร จึงทรงตั้งวินัยบัญญัติขึ้นไว้เพื่อเป็นปทัฏฐานแบบอย่าง สำหรับปรับความประพฤติ ของเหล่าภิกษุให้เป็นไปในแนวเดียวกันและปกครองกันตามวินัยบัญญัติ

วินัยมีความสำคัญ คือ เป็นขนบธรรมเนียม หรือแบบแผนข้อบังคับ สำหรับเหล่าภิกษุ เหมือนบ้านเมืองจำต้องมีกฎหมายปกครองประชาชนพลเมือง ในอาณาจักรฉันใดพระศาสนาก็ต้องมีวินัยบัญญัติสำหรับปกครองพระสงฆ์ในพุทธจักรฉันนั้น

วินัยหมายความว่า การปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยความมีระเบียบเรียบร้อย ประดุจดังมลาพรรณ มีสี่สัณฐานต่าง ๆ ชนิดกระจัดกระจายอยู่โดยทั่วไป เมื่อนำมาร้อยด้วยด้ายให้เป็นระเบียบอันเดียวกัน ก็จะดูสวยงามเจริญตาเจริญใจ

วินัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1. ประเภทที่ว่าด้วยข้อห้าม ไม่ให้ภิกษุประพฤติก่ล่วงละเมิด และปรับโทษแก่ผู้ล่วงละเมิดไว้หนักบ้าง เบาบ้าง ตามโทษานุโทษที่ได้กระทำลง เรียกว่า พุทธบัญญัติ 2. ประเภทที่ว่าด้วยขออนุญาต คือ ขนบธรรมเนียมที่ต้งาม อันภิกษุควรประพฤติ เรียกว่า อภิสมจาร เมื่อรวมเข้าทั้ง 2 ประเภท คือทั้งพุทธบัญญัติ และอภิสมจาร เรียกว่า วินัย การประพฤติตามวินัยบัญญัติย่อมอำนวยคุณประโยชน์แก่ผู้ประพฤติปฏิบัติมากมาย โดยไม่ต้อง

เดือดร้อนใจเป็นอันสงส์ (Mahamakutarajavidyalaya, 2013)

พุทธบัญญัติ เกิดขึ้นจากการที่มีภิกษุหรือภิกษุณีประพฤติไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม หรือประพฤติเสียหายขึ้นจนชาวบ้านตำหนิโทษนา ทรงรับทราบแล้ว จึงให้ประชุมสงฆ์ ได้ส่วนได้ความจริงแล้วจึงทรงบัญญัติเป็นข้อห้ามไว้ การบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้ามีลักษณะเช่นนี้ทั้งหมด (Phrathamkittiwong [Thongdee Suratēchō], 2005)

กระบวนการบัญญัติพระวินัย ดังนี้ 1. ขึ้นแรก เมื่อมีพระภิกษุประพฤติไม่เหมาะสม อันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่พระศาสนา ประชาชนทั่วไปพากันติฉินนินทา พระพุทธองค์จะทรงเรียกประชุมสงฆ์ และเรียกภิกษุนั้นมาสอบสวน 2. ทรงสอบถามภิกษุนั้นว่า เธอได้ประพฤติไม่สมควรเป็นเหตุให้ชาวบ้านติเตียนจริงหรือไม่ 3. เมื่อเธอสารภาพตามเป็นจริงว่า เป็นจริงดังนั้น 4. พระองค์ก็จะดำหนิติเตียนว่าไม่ควรทำการที่ไม่เหมาะสมแก่สมณสากยบุตร แล้วทรงพรรณนาอันสงส์หรือข้อดีของการปฏิบัติตามวินัย (Wannapok, Satheinpong, 2013)

เหตุผลการบัญญัติพระวินัย ปรากฏในพระวินยปิฎก มหาวีภังค์ว่า

“ภิกษุทั้งหลาย เพราะเหตุนี้ เราจะบัญญัติสิกขาบทแก่ภิกษุทั้งหลาย โดยอาศัยอำนาจประโยชน์ 10 ประการ คือ

1. เพื่อความรับว่าดีแห่งสงฆ์
2. เพื่อความผาสุกแห่งสงฆ์
3. เพื่อข่มบุคคลผู้เกียติ
4. เพื่อความอยู่ผาสุกแห่งเหล่าภิกษุผู้มีศีลดีงาม
5. เพื่อปิดกั้นอาสวะทั้งหลายอันจะบังเกิดในปัจจุบัน

6. เพื่อกำจัดอาสวะทั้งหลายอันจะบังเกิดในอนาคต
7. เพื่อความเลื่อมใสของคนที่ยังไม่เลื่อมใส
8. เพื่อความเลื่อมใสยิ่งขึ้นไปของคนที่เลื่อมใสแล้ว
9. เพื่อความตั้งมั่นแห่งศีลธรรม
10. เพื่อเอื้อเฟื้อพระวินัย” (Vi. Maha. (Thai) 1/39/28-29)

พระฉัพพัคคีย์หรือฉัพพัคคีย์ภิกษุตามหลักฐานปรากฏว่า ชน 6 คนในกรุงสาวัตถีเป็นสหายกัน ปรีชากันว่า การกสิกรรมเป็นต้นเป็นการทำงานที่ลำบากเอาเถิด สหายทั้งหลาย พวกเราจะพากันบวชและพวกเราเมื่อจะบวช ควรบวชในฐานผู้ช่วยสลัดออกเสียในเมื่อมีกิจการเกิดขึ้น ได้บวชในสำนักแห่งพระอัครสาวกทั้งสอง

พวกเธอมีพรรษาครบ 5 พรรษา ท่องมาติกาได้คล่องแล้ว ปรีชากันว่า ธรรมดาว่าชนบท บางคราวก็มีภิกษาสมบูรณ์ บางคราวมีภิกษาฝืดเคือง พวกเราอยู่อย่างรวมในที่แห่งเดียวกันเลยจงแยกกันอยู่ในที่ 3 แห่ง

ลำดับนั้น พวกเธอจึงพูดกับภิกษุชื่อบัณฑุกะและโลหิตกะว่า กรุงสาวัตถีมีตระกูลห้าล้านเจ็ดแสนตระกูลอยู่ครอบครอง เป็นปากทางความเจริญของแคว้นกาสีและโกศล กว้างประมาณ 300 โยชน์ ประดับด้วยหมู่บ้าน 8 หมื่นตำบล พวกท่านจงให้สร้างสำนัก ในสถานที่ใกล้ ๆ กรุงสาวัตถีแล้วปลูกมะม่วง ขนุน และมะพร้าว สงเคราะห์ตระกูลด้วยดอกและผลไม้เหล่านั้น ให้พวกเด็กหนุ่มของตระกูลบวชแล้วขยายบริษัทให้เจริญ

กล่าวกับภิกษุชื่อว่าเมตตติยะและภุมมชกะว่า กรุงราชคฤห์มีพวกมนุษย์ 18 โกฏิ อยู่ครอบครอง เป็นปากทางแห่งความเจริญของแคว้นอังคะและมคธทั้งสอง

กว้าง 300 โยชน์ ประดับด้วยหมู่บ้าน 8 หมื่นตำบลพวกท่านจงให้สร้างสำนักในที่ไกล ๆ กรุงราชคฤห์ แล้วปลุกมะม่วง ขนุน และมะพร้าวเป็นต้น สงเคราะห์ตระกูลด้วยดอกและผลไม้เหล่านั้น ให้พวกเด็กหนุ่มของตระกูลบวชแล้ว ขยายบริษัทให้เจริญ

กล่าวกับภิกษุชื่อว่าอัสสชิและปุนัพพสุกะว่า ท่านผู้มีอายุ ภัฏาภิรัชชนบท อันเมฆ (ฝน) สองฤดูอำนวยการแล้ว ย่อมได้ข้าวกล้าสามคราว พวกท่านจงให้สร้างสำนัก ในที่ไกล ๆ ภัฏาภิรัชชนบท ปลุกมะม่วง ขนุน และมะพร้าวเป็นต้น ไว้สงเคราะห์ตระกูล ด้วยดอกและผลไม้เหล่านั้น ให้พวกเด็กหนุ่มของตระกูลบวชแล้วขยายบริษัทให้เจริญ

พวกภิกษุฉัพพัคคีย์แต่ละฝ่าย มีภิกษุเป็นบริวารฝ่ายละ 500 รูป รวมเป็นจำนวนภิกษุ 1,500 รูป ภิกษุชื่อปณฺฑุกะและโลหิตกะ พร้อมทั้งบริวารเป็นผู้มีศีล เทียบไปยังชนบทเป็นที่จาริกร่วมเสด็จกับพระผู้มีพระภาคเจ้า ไม่ก่อให้เกิดเรื่องใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใครทำ แต่ชอบย่ำยีสิกขาบทที่ทรงบัญญัติแล้ว ส่วนพวกภิกษุฉัพพัคคีย์นอกนี้ทั้งหมดเป็นอลัชชี มักก่อเรื่องใหม่ ๆ ที่ยังไม่เคยมีใครทำด้วย พวกเขาย่ำยีสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว พระธรรมสังคาคะเรียกว่า “อลัชชีโน ปาปภิกขุ” (Dhamma study and Support Foundation, 2013)

จากหลักฐานที่ยกมานั้น พระฉัพพัคคีย์จึงหมายถึง กลุ่มสหายชาวกรุงสาวัตถีรวม 6 คน มาบวชเพื่อหาลาภ ได้ก่อกรรมต่าง ๆ เป็นเหตุให้พระบรมศาสดาต้องบัญญัติพระวินัยมากมาย พระฉัพพัคคีย์ ประกอบไปด้วย 1. พระปณฺฑุกะ หรือบางตำราเขียนว่า พระปิ่นทกะ 2. พระโลหิตกะ 3. พระปุนัพพสุกะ 4. พระอัสสชิ 5. พระเมตติยะ และ 6. พระภุมมชกะ

ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้ค้นคว้ารวบรวมมานั้นชี้ให้เห็นว่า พระฉัพพัคคีย์มีการวางแผนการตั้งแต่ก่อนเข้าสู่พระธรรมวินัยแล้ว หลังจากเข้าถือบรรพชาอุปสมบทแล้วจึงมีพฤติกรรมที่เป็นต้นเหตุแห่งการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้ามากมาย แต่ก็ยังไม่มีการศึกษาการได้รวบรวมเป็นหมวดหมู่อย่างมีระบบ ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะศึกษาบทบาทของพระฉัพพัคคีย์ว่ามีประการใดบ้าง พระฉัพพัคคีย์ที่กล่าวถึงในพระวินัยเป็นพระกลุ่มเดียวกันจริงหรือไม่ และมีลักษณะใดบ้างที่เกิดจากพฤติกรรมของเหล่าพระฉัพพัคคีย์ การได้เรียนรู้พฤติกรรมด้านลบนี้จะไร้ประโยชน์เสียทีเดียวแต่กลับจะเป็นอุทาหรณ์ให้สังวรณในการใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง การวิจัยครั้งนี้จะส่งผลให้เกิดความตระหนักในคุณค่าของการประพฤติที่สร้างสรรค์มีประโยชน์ต่อตนเองและสังคมสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์บทบาทของพระฉัพพัคคีย์ต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเอกสาร

เอกสารปฐมภูมิการศึกษาวิจัยนี้มุ่งศึกษาค้นคว้า รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของพระฉัพพัคคีย์ต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้า

ในการศึกษาวิจัยนี้ใช้คัมภีร์พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และคัมภีร์อรรถกถา ฉบับของมหาวิทยาลัย

เอกสารทฤษฎีวิวัฒนาการทางพระพุทธศาสนา ตำรา งานวิจัย บทความ เอกสาร และงานเขียนที่สำคัญเกี่ยวกับบทบาทพระฉัพพัคคีย์ที่มีต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าของนักวิชาการพุทธศาสนา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยนี้มีขอบเขตเนื้อหาที่ต้องศึกษาวิจัยคือ 1. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับพระวินัย 2. ศึกษาสังคมและวัฒนธรรมอินเดียสมัยพุทธกาล 3. ศึกษาบทบาทพระฉัพพัคคีย์ต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท

ผลการวิจัย

ภิกษุฉัพพัคคีย์ หมายถึงภิกษุ 6 รูปในครั้งพุทธกาลปรากฏชื่อว่า พระบดินธุกะและพระโลหิตกะ อยู่อาศัยในเมืองสาวัตถี มีการชักชวนกุลบุตรมาบวชบริวาร จำนวน 500 รูป

พระเมตติยะและพระภุมมชกะ อาศัยที่เมืองราชคฤห์ มีกุลบุตรในเขตที่ตนชักชวนมาบวชเป็นบริวาร จำนวน 500 รูป

พระอัสสชิและพระปุนัพพสุกะ พำนักอยู่ที่ภูฏาภิรัชชนบท ถิ่นที่มีการทำสวนดอกไม้เป็นอาชีพหลัก มีการชักชวนกุลบุตรในเขตดูแลของตนมาบวชเป็นบริวาร จำนวน 500 รูป

ก่อนบวช ภิกษุเหล่านี้เป็นสหายกัน มีอาชีพทำสิกรรมแต่เกิดความขัดสนจึงวางแผนเข้ามาบวชในฐานะพระผู้ช่วย ณ สำนักพระอัครสาวกทั้งสอง หลังจากบวชแล้วมองเห็นภูมิประเทศที่ดี มีความอุดมสมบูรณ์ โดยเฉพาะลากสักการะ

ของสถานที่ทั้งสาม จึงแยกกันไปอยู่อาศัย

จากการศึกษาพบว่า พระฉัพพัคคีย์มีบทบาทต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าอยู่สองฐานะได้แก่ เป็นปฐมเหตุให้ทรงบัญญัติสิกขาบทเรียก “มูลบัญญัติ” และเป็นอนุเหตุให้ทรงบัญญัติสิกขาบทเพิ่มเติมภายหลังเรียก “อนุบัญญัติ” ดังนี้

บทบาทของพระฉัพพัคคีย์ต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมูลบัญญัติพบว่า พระพุทธบัญญัติที่เป็นสิกขาบทของภิกษุ จำนวน 227 สิกขาบทนั้น

ภิกษุฉัพพัคคีย์และพวกภิกษุฉัพพัคคีย์มีบทบาทต่อการบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้า รวมทุกกัณฑ์ทุกสิกขาบท จำนวนทั้งสิ้น 130 สิกขาบท ในจำนวนนี้จำแนกเป็นปาราชิกกัณฑ์ 2 สิกขาบท สังฆาทิเสสกัณฑ์ 3 สิกขาบท นิสสัคคียปาจิตตียกัณฑ์ 12 สิกขาบท ปาจิตตียกัณฑ์ 40 สิกขาบท ปาฏิเทสนียกัณฑ์ 1 สิกขาบท และ เสนียกัณฑ์ 72 สิกขาบท ใน 130 สิกขาบท ภิกษุฉัพพัคคีย์และพวกภิกษุฉัพพัคคีย์มีบทบาทในฐานะเป็นมูลบัญญัติถึง 128 สิกขาบท

บทบาทของพระฉัพพัคคีย์ต่อการบัญญัติวินัยของพระพุทธเจ้าในฐานะเป็นอนุบัญญัติพบว่า ในจำนวน 130 สิกขาบท พวกภิกษุฉัพพัคคีย์มีบทบาทเป็นเหตุให้เกิดการบัญญัติพระวินัยเพิ่มเติมหรืออนุบัญญัติเพียง 2 สิกขาบทเท่านั้น ได้แก่ สิกขาบทที่ 2 และสิกขาบทที่ 3 แห่งปาราชิกกัณฑ์ อันเป็นความผิดเกี่ยวกับการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ ด้วยการขโมยห่อผ้าของช่างย้อมผ้าในป่า แล้วกลับมาแบ่งกันที่วัด และการพรากกายมนุษย์ ด้วยเกิดความเสนหาในภรรยาของอุบาสกคนหนึ่ง เขาล้มป่วยอยู่เข้าไปปรณณาคูณความตายให้เขายินดีจนเป็นเหตุให้เขาถึงแก่ความตาย

ภิกษุฉัพพัคคีย์และพวกภิกษุฉัพพัคคีย์ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในฐานะเป็นต้นเหตุของการบัญญัติสิกขาบทเพื่อยกอนิยตกัณฑ์เท่านั้น ในแง่ความเป็นบทบาทส่วนตัวกับบทบาทของกลุ่มจะพบว่า บทบาทส่วนตัวของภิกษุฉัพพัคคีย์มี 4 รูปสองกลุ่ม ที่เป็นเหตุให้ทรงบัญญัติพระวินัย 4 สิกขาบท ได้แก่

พระเมตติยะและพระภุมมชกะ 3 สิกขาบท คือ สังฆาทิเสสสิกขาบทที่ 8 และ 9 และปาจิตติยสิกขาบทที่ 13 พระอัสสชิและปุนัพพสุกะ 1 สิกขาบท คือ สังฆาทิเสสสิกขาบทที่ 13 ล้วนเป็นบทบาทในฐานะมูลบัญญัติ

บทบาทของกลุ่มในนาม “พวกภิกษุฉัพพัคคีย์” มีอยู่ทั้งหมด 126 สิกขาบท แบ่งเป็น ปาราชิก 2 สิกขาบท นิสสัคคียปาจิตติย 12 สิกขาบท ปาจิตติย 39 สิกขาบท ปาฏิเทสนียะ 1 สิกขาบท และเสขียะ 72 สิกขาบทที่มีทั้งบทบาทในฐานะเป็นมูลบัญญัติและอนุบัญญัติ

ในบทบาทกลุ่มที่ไม่ชัดเจนว่าเป็นบทบาทของภิกษุฉัพพัคคีย์รูปใดนั้น ผลการวิจัยสามารถชี้ชัดลงไปถึงระดับกลุ่ม โดยการวิเคราะห์แยกเป็นกลุ่มได้ ดังนี้ ในจำนวน 126 สิกขาบทในย่อหน้าก่อนนั้น เป็นบทบาทของพวกภิกษุฉัพพัคคีย์เมืองสาวัตถีถึง 115 สิกขาบท กลุ่มนี้เป็นกลุ่มของพระภันฑุกะและโลหิตกะ ที่อยู่อาศัยในเมืองสาวัตถี และเป็นกลุ่มที่มีข้อมูลระบุว่าไม่ก่อเรื่องใหม่แต่ชอบย่ำยีสิกขาบทที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว รองลงมาเป็นบทบาทของพวกภิกษุฉัพพัคคีย์เมืองราชคฤห์ของพระเมตติยะและภุมมชกะ ที่อยู่อาศัยในกรุงราชคฤห์จำนวน 4 สิกขาบท พวกภิกษุฉัพพัคคีย์เมืองเวสาลีและแคว้นสักกะกลุ่มละ 3 สิกขาบทเท่า ๆ กัน และสุดท้ายเป็นบทบาทของพวกภิกษุฉัพพัคคีย์เมืองอาฬวีจำนวน 1 สิกขาบท

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หากในอนาคตมีการศึกษาวิจัยคราวต่อไป ควรศึกษาบทบาทของภิกษุฉัพพัคคีย์ในการบัญญัติสิกขาบทที่มานอกปาฏิโมกข์อื่น ๆ หรือบทบาทที่มีสิกขาบทของภิกษุณี 311 ข้อ หรืออาจศึกษาบทบาทของภิกษุกลุ่มอื่น รูปอื่นก็ได้ เช่น ภิกษุสัตตรสวัคคีย์ พระอุทายี พระฉนฺนนะ เป็นต้น

หากศึกษาในแง่การตั้งชุมชนมคฺรศึกษาการก่อตัวขึ้นของภิกษุและภิกษุณีกลุ่มต่าง ๆ ในพระพุทธศาสนาในประเด็นปัจจัย รูปแบบ วิธีการ เป้าหมาย และผลกระทบของกลุ่มเหล่านั้น หรือศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของภิกษุฉัพพัคคีย์กับภิกษุณีฉัพพัคคีย์ก็น่าสนใจไม่น้อย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อพระพุทธศาสนาเถรวาทและมหายาน ในแง่การเรียนรู้ตัวเองจากพระวินัยซึ่งถือว่าเป็นรากแก้วแห่งพระศาสนา และการเรียนรู้กันและกันของนิกายต่าง ๆ จากมุมมองของพระวินัย

นอกจากนั้นพุทธศาสนิกชนทั่วไปที่สนใจพระวินัยได้มีแง่มุมในการตีความใหม่ ให้เหมาะกับคนรุ่นใหม่ อันเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนในระดับวิชาการ

สถาบันที่จัดการศึกษาวิจัยทางพุทธศาสนา ทั้งฝ่ายสงฆ์และฝ่ายฆราวาสสามารถนำผลการวิจัยไปศึกษาต่อยอด เพื่อศึกษาวิเคราะห์เชิงลึกในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น จิตวิทยา การเมือง การศึกษา เป็นต้น

References

Primary Data:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Phratraipidok Phāsāthai Lēmī 34 [Thai Tipitaka, Vol. 34]*. Published for 5th Anniversary of Her Majesty Queen Sirikit's Birthday. Phra Nakhon Sri Ayutthaya: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 34. พิมพ์เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในมหามงคลสมัยเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Secondary Data:

Mahamakutarajavidyalaya. (1936). *Uppakōnhāngwinaimuk Lēm 1 [Vinaya Mukha vol. 1]*. Bangkok: Mahamakutarajavidyalaya Publisher.

กองตำรา มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2479). *อุปกรณ์แห่งวินัยมุข เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

Phrathamkittiwong (Thongdee Suratēchō). (2005). *Photchanānukromphūākānsur-sāphutsā Chutkhamwat [Dictionaries for Buddhist Studies]*. Bangkok: Ratchaorotsaram Temple.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุดคำวัด*. กรุงเทพฯ: วัดราชโอรสาราม.

Bhikkhu P. A. Payutto's. (2002). *Dictionary Of Buddhism*. Bangkok: Suetawan.
พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2545). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวล
ธรรม*. กรุงเทพฯ: สือตะวัน.

Royal Academy. (1982). *Photchanānukromchabaprāṭṭhānithittayasathān Por
Sor 2525 [Thai Royal Academy Dictionary]*. Bangkok: Aksorncharoen-
that Press.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*.
กรุงเทพฯ: บริษัทอักษรเจริญทัศน์.

Punyanupab, Sucheep. (1998). *Photchanānukromsapphraphutsāsanā [A Dictiona-
ry of Buddhism]*. 8th ed. Bangkok: Mahamakutarajavidyalaya Publisher.
สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2541). *พจนานุกรมศัพท์พระพุทธศาสนา*. พิมพ์ครั้งที่ 8,
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศ.

Websites:

Dhamma study and Support Foundation. (2016, January, 8). *A History of Chabbag-
giya Bhikkhu*. Retrieved from: [http://www.dhammadhome.com/webboard/
topic/8018](http://www.dhammadhome.com/webboard/topic/8018)

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา. (8 มกราคม 2559). *ประวัติพระฉัพพัค-
คีย์*. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: [http://www.dhammadhome.com/webboard/
topic/8018](http://www.dhammadhome.com/webboard/topic/8018)

Mahamakutarajavidyalaya. (2013, February 23). *Vinaya Mukha vol.1*. Retrieved
from: <http://www.vinaya.mbu.ac.th/sec3/page1.htm>,

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. (23 กุมภาพันธ์ 2556). *วินัยมุข เล่ม 1*. (อน-
ไลน์) แหล่งที่มา: <http://www.vinaya.mbu.ac.th/sec3/page1.htm>,

Wannapok, Satheinpong. (2013, February, 24). *Vinaya of Buddha*. Retrieved from <http://www.matichon.co.th/matichon/m...day=2006/10/22>.

เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (24 กุมภาพันธ์ 2556). *การบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้า*. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: <http://www.matichon.co.th/matichon/m...day=2006/10/22>.